

იერის მხარის გარდა და გამოიღო, მაშასადამე, მიხარანის ბოღის, შილანის და სხვა სოფლების ბოლოებზე მინდორში, ძვილად ზვევის სწევტენ, ცილილიან ჯვრელებთან არ მიუშვან.

მახის უფროსი ჩინოვნიკები მუშებს თავს აღდგას ცილილის, მუშებს მორჩილობისგან პური ძვილად, თავიდა შეღობი ღირის უზგანინა; ცილის-ციხელებს ამ დღეებში ორი სახალზე დღინა გავუძღვენეს; როგორც გვარწმუნებენ, რამეტსამე სოფლებში მოლაპარაკება ჰქონდათ გლეხებს, რომ გარდა ბევრათა თვინათ ხარჯით მუშების დატოვან და ვგზავნიან კათის სახით.

ამ დღეებში სასიამოვნო ამაღი მოვიდა იმაზე, რომ ძალიან ბევრი ტარში მოსული ამ მიწებებში, მუდკალი არის და ჰქვლიან მუშებს გაყვეტებში; იმედი არის, რომ ამ კერაზედ კალიას ბოლო მოუღონ.

რადესაც მახის მცხოვრებელნი ამისადა მუცლითობაში არიან, სიღნაღობის ჩაღას აუთებენ—არ იქნება რომ არ მოგახსენოთ: არ კერაზედ მეტია, არც კლუმბი შედარენის ხეღის მოსაყრათ სია, რომ შესწირიან ფული ნათის სასყიდლად, რადენაც კალიის დასაწყევლად იმასე მხარობენ; მაგრამ რა გამოვიტყვებო? ზანდულებს გასაღებელი დაქირებთ და ამის გამო ბოღის მიხიან, რომ თავისუფალი გრამები არ გვაქვს, რომ შევიწრო საყიდლობა საქმისა! ამათ რა ენადღეობათ, თუ გვიანდ მოსაღებო მოქმეძა; ამითი ფული, კერა ქონებთან დახარადებულნი ხომ არ დამწმინდათ? შენი ზღაპრად რომ გადავათხოვ, იქაც საბრის იმოვიან, რადენაც ურადელ მუქა მოგინათვის კარგი ზნეობა სჭირთ.

ძვილად სამუშაობია, რომ ჩვენ სიღნაღობის არა აქვით ფურქი, რომ საყიდლობა მტერს წინადუღებდეს და ყოველი მიმიე საქმის აღსრულებას აწევა საწყლად მახის მცხოვრებებს.

ამას წინათ მოგახსენეთ ამითი

სამტრელი, სად სამხიბო და საქალი!

გუსია. ბრუნდ ლაპარაკ სწორად არა სჯობს; იმე მუ მტრელი თვლით ვერ ენებ და მიხიბო კი ათასი, ქალი ხომ ისრე ირევა, როგორც ღლინის მინდორის ცხებები. არა, ოხერტელებს ვინ დააქტევა სამტრელი!

გაგრატ. მათით მართლს ანობო, ბიჭო: აი იმ ოხერტი მართლა რომელი მიმიღობათ! ნახე, ბიჭო, ანტაზებს რომ ცრებზედ უსებთან და აფურქნო ხოლმე ეყენა შემებულ მიმნობებს?

გუსია. მეც ვინ ამოვიტის, მარტოა ცნობები გინამაში! ანაბრის თავინათი პატარა შეიღობებ მოურეყვით, იმათაც ესლავ უსებთან ხელგებზედ და აფურქნე. ისე კი ცოცხად დაჰყავთ ვა-

კეტეც დამწეულ სიღნაღის ღირბო მცხოვრებლების გამო. შემგვამ ცნობით-ერთმანეთს თავზედ ლაფის დროხმისა, შემაიგინებ და ღირბობდნენ; ამგ სამ თუმბას ჩამოვალა! ამე ორას თუმბას ჩამოვალა! ბოლოს რადა გამოვიდა?—შინ დაიძინენ და ცალი ფულცი არ გამოიღონ. ამ მოჩირაბების უფრედებენ; მ. წ. იგივე მელა; მ. წ. იგივე სახეთა.

ამას გარდა თურმე ლუბერატორის მოუფრადობა მახის უფროსისთვის, რომ ნენას აძლებს სიღნაღობებს ლეონდების სახელმწიფო მახიზიდან გამოიტარებინ ორი ათასი ფული პური ის ფსათა, როგორათაც მთავრობას დაუღდა; როგორც ამტკიცებენ მთავრობის ჩეტეცტერი ჯგუფობაში ამტკიცეთადა სიღნაღში კი იყებამდე მათ-ღობაში მართია, ამასადამე მთავრობა უსლებს ნახებარ ფსის. არა ცხენი მაღლობდებიან დაჩინენ? შინა, წუწუნით მთავრობა შეაწუფებს და რადესაც შეწყობის წყარო გავუჩინებს უწყან დაღენენ; რადენაც ფული გოსმენენ. ამ ბატონებს ესეც მუქთად სღმობენ. მზეტი ვაგიყეყეთ მუქთათა, წულები ვაგიყეყეთ მუქთათა, პური მოგვეყიეთ მუქთათა, ცყლიაფერი მუქთათა!

სიღნაღობა.

უშახის ხეივანი, 2 მახის, საღაც ხალხი სტობრობას, იქილამ კენჭებიც იმსობა; სთეკე რუისს პოეტება და მართალიყა. ამ კენჭებს გლეხებისა და ამა რომელი უთხობსკენ გიხვადეთ, რომ არ იმსოდეს იმგ ხამ-მალა, რომ ყველა გვარ მხეგს აუკეთებდა; მაგრამ ეს გასაყრათ თუ ვერუბს იყრებო. ნუნეცეც კენჭა ტრილია მოესცა გადაცეკულებოა. ვიტრებილით და გულს იმითი მოგვეყრებოდა ტრალიო გენეუდუმებს მინცი ის კ გამხვდარია სულ-ბორცო და უთბლავით გლეჯს ცაის ველს...

მეტე რა უფელდობა იქნება ხალხისათვის, რომ შიმშილით და სიციფით იხოცებოდნენ! ისეც ეინა? მუხნახლი, რომლის ოჯღითაც ჩვენ

საყიდი თუ! მუხეგვიეთ თვიარ ხელცხოვიცემში, თითქოს ძვირფასი ნივთია.

გაგრატ. მერე არ იყოფენ?

გუსია. ოხერია, ხეღები იმას რომ არ დაეაყწერინო და სისხლი არ ვადნებო, არ იქნება! არა, ერთიუც ნენათი, მოდის გემუცლით ასეთი მაღალი ამხიბა, იცე კლარა გამოარეული, არ ჩვენ მაშასადამე უარესი ვაფურქნებო. შუან ამ კნაზია თუ ანაზური მოხვებს ცხენით ბიჭო, შესედად მოყეტელდობენ ემწეული ბიჭებისა მათ ხეღებზედ სხდან მიმნობენ. მათი სტენდა ერთი ჰუციფოლო! არ დაუცრებთ უწერებში თითუე მადეიც, ერთი ხეღობა უფროა გამაზია; ვა, აქაური ქაობები ფიქრობ

ალოღი-ღალილოს და ვარხაღალიოს დაქვამბი!

მარამ სჯობს ჩემს მამისაზღის? დალეული უფრო ის რას ვიამობას:—აბა, შენ გენაცვალის ჩემი თათე, ერთს რამე ვკითხვად ვიცი კილეც, რომ შენ კარვად ახანი, სკოლის კაცი ხანი; რა ზავსკილედი იმ დალეული ლეხების, რომ ცხენი უფელდობა მოგვეყენ?

—რა უბედურობა?

—ის უბედურობაა, შენი კენჭა მე, როგორ ვაგიყეყეს ცეკული და ჩანუფვას გეგობრობენ. აქავედ კლდე როგორამე ვაგახწროილი ზამთარს და წელს კი მტრად სამეც ვაგიყეყიარ.

—როგორ?

—იმ გვარ, შენ გენაცვალის ჩემი თათე, ვერ ხომ უკლი ზამთარი იყო, ახლა ჯერ შიმშილობა ჩემი და თანაც საყრდისის. ტყეც ვაგიყეყეს შემაქვდა აღარ ვაგახვდინებენ. ამა თუ ჩემს სუც ცეკული არ უნთავ დღე-ღამე, რა ვაძაღლებდები? რა ლეხებნანები ჩემეც ვაგამაგვიღის! აი ცეკული მანც უნდა მიფურქნოთ ვერო... შუმა რა ამა გეგონად, ავი კილედი მთავრად დაედა და ხალხი; ზოგი რა ქარებს უღერავდ და ზოგი მკვდის. მს კლდე თათისგინ იყოს, რაღაც სანამ ოთხობილი ძროხა გვეცდო აი ოხა, სტობროცა სუც ერთიან აზოგენიყუდა. აღარ ვიცი, რითა ვნებ. აქავედ კლდე ტუის წერის—ცერთი გამოვიტყვად ზამთარსა საქაილად და სანადათ სამკუმის უფინიღობილით, ენლა კი... დაჩრებთი, ერთი სტეკული, უწადაუთფინი. სუ შიმშილით ამოვიტყვად ვალეობა. ნუნეცეც გენაცვალის ჩემი თათე ი ხეწუფენს ამ ქაილდის ცერკულით ვაგახვდინებთ? ჩემც კლდე ჩაად ვაგახვდინებო. ა კლდეების და ამ ტყეების მეტე რა ხეირი ვაგვიჩარა; არ აქცე თოქან ნუნეცეც მტეს ფხეი ევიარ ვაგახვდინებო.

—მე ძალიან კარგი, მაგრამ ახლა თქვენთვის ახალ სჯულებს ხომ არ დაგებენ? ყველადა ამდეს ტუცს იფურქნენ.

*) კაცის სახელად.

—მე, განა ჩვენ კი არ ვიციტებო, მაგრამ ტუცს-ტუცე მჭებან და აღვიღალს-ღალილი. ამა ენლა ამ ჩვენ საღს კლდეებს რომ იჯარა დაედალო, ერთ ზამთარსაც აქ სტობრობას, არ საძაღლებს ვინ მოგვეცემ? მანა ჩვენ კი არ ვიციტ, შენი კენჭა მე, როგორ ვაგიყეყეს სანამუხი უნდა, მაგრამ რა არა ვაგვიტყვას, ანა რა მივეციტო... მე-ტად ვაგვიტყვად ხალხის; რამოდენასაც ვაგვიწეობთ და ხელში კი არ გვიჩვენებარა, მარტო ვული ვაგიყეყეს, რა სხვა არ იყოს... შთოვლ რა ცოცხად ვამაზადლ მე, მე!

ზამთარიღ ვეზზედ წამოდა, ერთხელ ორჯერ ვარხის ვეჭრით ჩაქრა მიწას, გინახდ თავის ჰეჭვით სოფლისეც და სთეკე:

—შენ თუ ვაჯღად, ჩემ ჯალთოვაც დღეს, ღიღას პური არ უქვამე, მწეო ღობით!

არა სტეკის მამხარლი. აი ჩემს გარეშეშოა ვერცხვდებო უშვებოები ნუნეცე; ზოგს უფელი ხარო უნდა ვუთხანში; ზოგს ყვეფიარ და ისიც როგორი ვეჭრინა, რომელიც ორის გოგონების სტობრომზედ მიწას ცერა მტერს ვაგაღებს ვთვანის (ვეფინისა დღე-ღამე თეთთან არის და მჭებრც), წივეკეთება მუხლებს და დღეცა. ამა ვკითხობთ, რა უქვინა?—მისა, რომ სამი დღეა მწიფი მოქობას. მეორეს განხელებ, როგორ მოუტყვინა ვეჭრინისთვის თვისი დახეტილი და მიწით ამოტყვინი ხეღები, როგორ წასვლიათ თვალბიბამ სინაოლე და სთეკებს. მჭებოები, თუ შიმშილით არ იყოს მისსტეკებო... ამა ერთი ამასაც განხელებ, როგორი ტეცეცე მჭებრალით და ბოლით ვაგიყეყებულ ტუცეში და იკუნტება ვერ-ამბილი ნუნეცეში. მჭებოები, თუ მჭებოები და ქარებთი არ იყოს დაქტერილი...

ამაზედ მტერი ჩადა უფელდობა იქნება გლეხისათვის, რომ ვერა ათაუერი მოუტყვინს და რადა უნდა მომკო! იმის ველში ცეცხლი ტრიალებს, მაგრამ ამ ცეცხლს არ აჩენს გლეხი...

ცხენი არიან-მეტიკი... მათიღ ენათობა მოსიბის ქელის ხმე: აია, აია ბიჭო, ბიჭო! ბაღენს ი მინათი არ გვეუფობო, თუჩა ვაი შენს დღეს!

გაგრატ. ოხერია, შენ მაგის ცეკურის მეტე რა ვაგიყეყეს ბაღენსა ხამას ხომ არა ვარგარა: კალაქელი ბიჭო წასვლად, ისე მარედიონთან, ისე ლაზანთან არ უნდა ვაყოფილავ; რომ უწრეც დამწეოთ ცეკურა.

გუსია. მხოვრან, მაშინ უტყვიარ, აი იმაზე ჩემზე უნდა ვეჭრათ: ვ რა ქალაქელი ვიცი მოსულაო! შირი მე იმაზედ ვიციტენ.

გაგრატ. მტერი შენმა მზემ, იმათი მიმნობები ახალი საქმეა, არა მამაცეც არის იმათი, მამაც, მთელ თავის სიკაცების, ცხვარებას ვერე აბარე-

ბენ! იმათ საღმებში ჰელის მტერი არა იმოგებარა... მამა, ამოკალე იაჩნეკის... ახლა დავჯეც და ღირალი: აი აბაღლეც! პერსიკოც! შენც მამიკო მამინაც უსებთ აი გამოლე-გამამალე გლეხებს! მამა ვილაპარაკე... მამეც ბიჭო, (წასწეება) ორიოდე ბრო-წყული, მამე, ჩემს საყვარელს წაუღო, იმის სულისა, ახალი თაიგუ-ღლია...

